

Onderzoek naar de bekendheid van osteopathie, het adviesgedrag, de beoordeling van effectiviteit en gewenste informatievoorziening bij (para-)medische beroepsgroepen

Onderzoek verricht in kader van het eindwerk voor de postgraduate opleiding osteopathie bij kinderen

Annemarie Lems D.O.-MRO

Inleiding

Onderzoek is verricht naar de bekendheid met en de tevredenheid over osteopathie bij kinderen onder (para)medici die werken met kinderen. Hoewel osteopaten niet afhankelijk zijn van verwijzingen, is het wel prettig om met kinderfysiotherapeuten, consultatiebureaus, kinderartsen, of manueel therapeuten overleg te kunnen hebben. Vele osteopaten hebben daar positieve ervaringen mee. Soms blijkt de beeldvorming van (para)medici echter niet te kloppen met de osteopatische praktijk, of is er zelfs nog sprake van relatieve onbekendheid met ons vak. Het is daarom zinvol te evalueren wat (para)medici weten over osteopathie bij kinderen. Voor een goede of betere profilering van de osteopathie kunnen osteopaten individueel en ook vanuit de beroepsvereniging met de resultaten van dit onderzoek rekening houden bij een eventueel toekomstig marketingbeleid.

Doelstelling

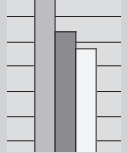
De doelstelling van het onderzoek was driedig: Allereerst inzicht verkrijgen in de bekendheid van (para-)medici - gespecialiseerd in onderzoek en behandeling van baby's en kinderen - met de osteopathische behan-

delwijze. Vervolgens een beeld krijgen van hun (eventuele) ervaringen met de effectiviteit van de osteopatische behandelwijze en tot slot inzicht verkrijgen ten aanzien van hun wensen omtrent toekomstige informatievoorziening over de osteopatische behandelwijze of aspecten daarvan. Het onderzoek beperkte zich tot de provincie Noord-Brabant.

De volgende (para-)medici worden benaderd:

1. Consultatieartsen
2. Consultatieverpleegkundigen
3. Kinderartsen
4. Huisartsen
5. Fysiotherapeuten
6. Kinderfysiotherapeuten
7. Manueel therapeuten, werkend volgens de methode KISS.

Er is gekozen voor het stellen van een aantal vragen door middel van een telefonische enquête. Per doelgroep werden 5 willekeurige personen ondervraagd. Ondervraagden werden voorafgaand aan de vragenlijst kort geïnformeerd over de doelstelling en duur (3-4 minuten) van het onderzoek. De onderzoeksresultaten werden anoniem verwerkt.

De vragenlijst was opgebouwd in 4 delen:

A. Bekendheid

1. Bent u bekend met de osteopatische behandelwijze?
Indien Nee, verder met deel D.
2. Hoe bent u geïnformeerd over deze behandelwijze?
3. Kunt u enkele typische kenmerken van deze behandelwijze noemen?
4. Welke voor u relevante indicaties behoren volgens u tot het domein van osteopathie?

B. 'Adviesgedrag'

5. Komt het voor dat u ouders van patiënten adviseert om voor onderzoek en/of behandeling naar een osteopaat te gaan?
6. Zo nee, waarom niet?
7. Zo ja, voor welke indicaties?

C. Effectiviteit

8. Wordt u door osteopaten, ouders of andere behandelers geïnformeerd over de resultaten van de osteopatische behandelwijze?
9. Hoe beoordeelt u de effectiviteit van de osteopatische behandeling?

D. Informatievoorziening

10. Zou u meer informatie willen ontvangen over de osteopatische behandeling of aspecten daarvan?
11. Zo ja, kunt u specificeren over welke onderwerpen u geïnformeerd zou willen worden?
12. Op welke manier zou u de informatie het liefst willen verkrijgen?

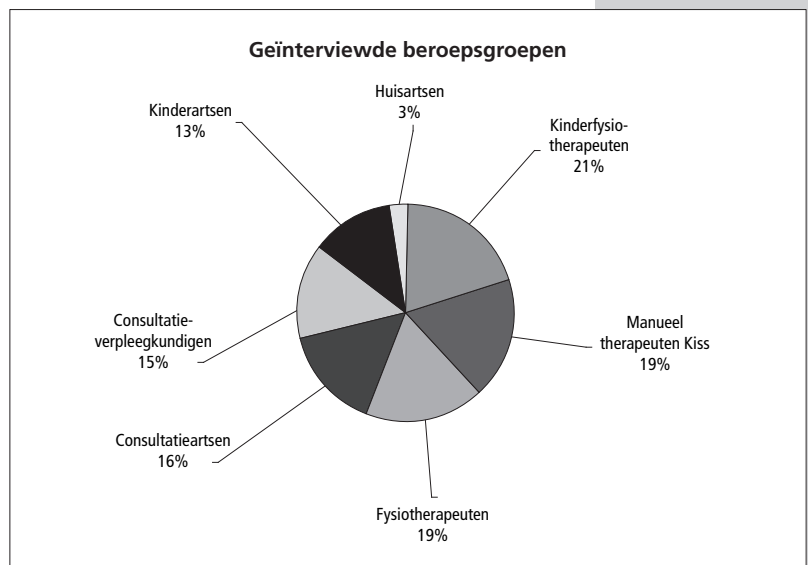
Samenvatting onderzoeksresultaten

De resultaten van het onderzoek zijn verwerkt in een Excel spread sheet 'Resultaat onderzoek osteopathie 210305'. Uiteindelijk bleek het niet mogelijk alle vragenlijsten telefonisch in te vullen. Met name de kinder- en consultatieartsen gaven er de voorkeur aan de vragenlijsten via e-mail te ontvangen en terug te mailen of faxen.

Opvallend was dat van de 7 beoogde beroepsgroepen er één was die niet wilde deelnemen aan het onderzoek, te weten de huisartsen. Van de 20 benaderde huisartsenpraktijken wilde er slechts één praktijk aan het onderzoek deelnemen, onder de voorwaarde dat de vragenlijst in de praktijk werd afgegeven. Het was niet mogelijk de huisarts telefonisch te interviewen / e-mailen omdat de receptioniste mededeelde dat in hun praktijk de afspraak gold

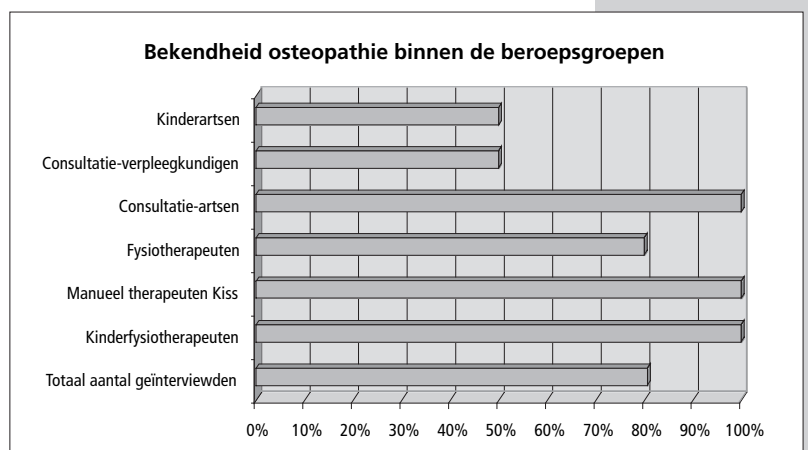
niet deel te nemen aan dergelijk onderzoek en/of dat de huisartsen het daar druk voor hadden. Bij een aantal statistische berekeningen is de groep 'huisartsen' niet meegenomen i.v.m. deze lage representativiteit (n=1).

Bij het trekken van conclusies was het belangrijk te realiseren dat per beroepsgroep slechts een klein aantal personen is ondervraagd. Hoe meer personen worden ondervraagd, hoe betrouwbaarder het resultaat. Bij ondervraging van een groter aantal behandelaars zouden mogelijk ook conclusies getrokken kunnen worden over regionale verschillen in Noord-Brabant. Dat was nu niet mogelijk.

Bekendheid

Van het totale aantal geïnterviewden (31) is 81% bekend met osteopathie. Binnen de beroepsgroepen verschilt de bekendheid met osteopathie: alle ondervraagden van de beroepsgroepen kinderfysiotherapeuten, manueel therapeuten en consultatieartsen zijn bekend met osteopathie. 80% van de fysiotherapeuten is bekend met osteopathie. Van de consultatieverpleegkundigen en kinderartsen is slechts 50% bekend met osteopathie.

Onderzoek naar bekendheid osteopathie

Tabellen
adviesgedrag ▼

Adviseert men osteopathie - kinderysiotherapeuten		
Ja	17%	
Ja, zelden	50%	
Ja, indirect, op verzoek ouders	0%	
Nee	33%	67% werkt samen met manueel therapeut KISS

Adviseert men osteopathie - manueel therapeuten Kiss		
Ja	33%	
Ja, zelden	17%	
Ja, indirect, op verzoek ouders	0%	
Nee	50%	17% werkt samen met kinderysiotherapeut 33% geen meerwaarde

Adviseert men osteopathie - fysiotherapeuten		
Ja	0%	
Ja, zelden	20%	
Ja, indirect, op verzoek ouders	0%	
Nee	50%	60% onvoldoende bekend 20% gelooft er niet in

Adviseert men osteopathie - consultatieartsen		
Ja	0%	
Ja, zelden	0%	
Ja, indirect, op verzoek ouders	20%	
Nee	80%	60% werkt samen met kinderysiotherapeut 40% vindt onvoldoende wetenschappelijk bewijs 40% ziet het als alternatieve therapie 40% zegt in instelling afspraak te hebben om niet te adviseren 20% gelooft er niet in

Adviseert men osteopathie - consultatieverpleegkundige		
Ja	25%	
Ja, zelden	0%	
Ja, indirect, op verzoek ouders	25%	
Nee	50%	50% heeft geen kennis van osteopathie 25% zegt in instelling afspraak te hebben om niet te adviseren

Adviseert men osteopathie - kinderarts		
Ja	0%	
Ja, zelden	0%	
Ja, indirect, op verzoek ouders	25%	
Nee	75%	50% heeft geen kennis van osteopathie 25% gelooft er niet in

Informatiewijze osteopathie

In de totale groep worden 15 verschillende manieren van informatievoorziening genoemd. Twee manieren springen eruit: 36% van alle ondervraagden die bekend zijn met osteopathie is persoonlijk door een osteopaat geïnformeerd, 16% is door ouders geïnformeerd.

Kenmerken van osteopathie

Er worden 17 verschillende kenmerken van osteopathie genoemd. Opvallend is dat binnen de groep die bekend zegt te zijn met osteopathie een relatief hoog percentage (24%) onbekend is met typische kenmerken van osteopathie. 33% van de manueel therapeuten 'Kiss' die bekend zijn met osteopathie, vindt dat osteopathie een vorm van manuele therapie is. 83% van hen noemt 'via organen / viscerale technieken als typisch kenmerk. 50% van de fysiotherapeuten die bekend zijn met osteopathie, zegt onbekend te zijn met typische kenmerken.

Kenmerken die door ondervraagden het meest worden genoemd zijn o.a:

- Via organen / viscerale technieken (36%)
- Vorm van / lijkt op manuele therapie (20%)
- Opsporen / opheffen blokkades en fixaties (16%)
- Cranio-sacrale behandeling (12%)
- Milde behandeling / techniek (12%)

Relevante indicaties

16% van alle ondervraagden die bekend is met osteopathie, is onbekend met relevante indicaties.

Van de 21 indicaties die worden genoemd zijn de volgende het meest voorkomend:

- Huilbaby's (28%)
- Buikklachten (28%)
- Kiss syndroom (28%)
- Voorkeurshouding (16%)
- Hoofdpijn (24%)

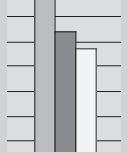
Adviesgedrag (zie tabellen)

Een relatief groot aantal behandelaars dat bekend is met osteopathie, adviseert nooit osteopathie (61%). 10% Verwijst wel, indirect op verzoek van de ouders. Binnen de ondervraagde doelgroepen zijn er verschillen in adviesgedrag en in de redenen waarom men niet adviseert. (zie tabellen).

Enkele bijzonderheden:

- Er is een samenwerkingsrelatie tussen de kinderysiotherapeuten en de manueel therapeuten Kiss.
- Fysiotherapeuten zijn relatief onbekend met osteopathie.

Onderzoek naar bekendheid osteopathie

- Consultatieartsen werken vaak samen met kinderfysiotherapeuten. Bovendien geven zij aan osteopathie als alternatieve therapie te zien en onvoldoende wetenschappelijk bewijs te hebben. Ook zegt 40% van de consultatieartsen in de instelling een afspraak te hebben om osteopathie niet te adviseren. Toch adviseert 20% van hen osteopathie op verzoek van de ouders.
- Van de consultatieverpleegkundigen adviseert 50% wel osteopathie, zelf of op verzoek van de ouders. Dit ondanks het feit dat 50% geen kennis heeft van osteopathie en 25% aangeeft dat in hun instelling de afspraak geldt osteopathie niet te adviseren.
- Het merendeel van de kinderartsen (75%) adviseert geen osteopathie, of ze doen dat alleen op verzoek van ouders (25%).

centage gerelateerd aan het totaal aantal antwoorden (32) dat gegeven is: (zie grafiek 3).

Indicaties waarvoor men adviseert

52% Van alle de ondervraagden die zegt bekend te zijn met osteopathie, adviseert voor geen enkele indicatie. De meest genoemde indicaties waarvoor men wel osteopathie adviseert zijn: huilbaby's (16%) en plagiocephalie / asymmetrie hoofd (12%). Overige indicaties slechts van 4% (diverse) tot 8% (Kiss) genoemd. Opvallend is dat door de groep die bekend is met indicaties voor osteopathie, voor de meest bekende indicaties 'voorkeurshouding' en 'hoofdpijn' in de praktijk niet of nauwelijks geadviseerd wordt (respectievelijk 4 en 0%). (Zie grafiek 1)

Effectiviteit

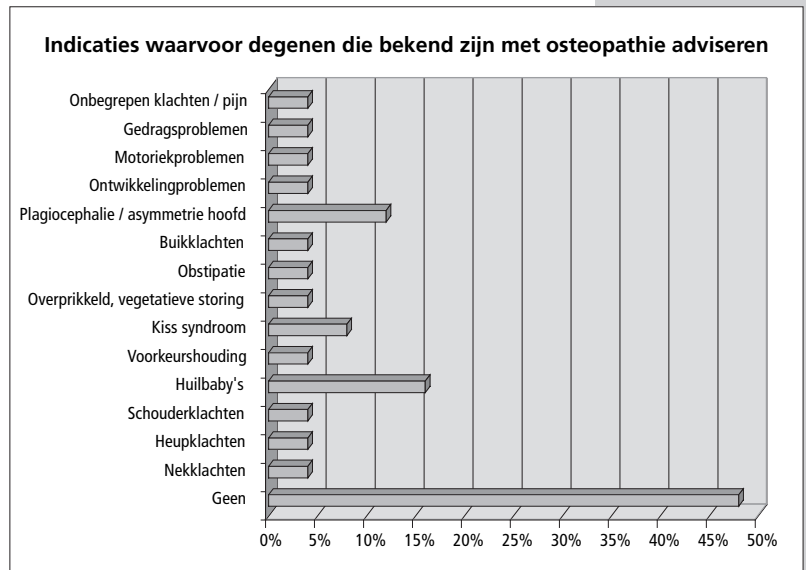
Het merendeel van de ondervraagden (58%) die in de praktijk osteopathie adviseren, wordt via de ouders geïnformeerd over het resultaat. Een kwart van hen wordt niet geïnformeerd, 8% via de patiënt en 8% via de osteopaat. 48% van alle ondervraagden is onbekend met de effectiviteit van osteopathie. Voor de groep die bekend is met osteopathie ligt dit aantal nog hoger: 60%.

16% van alle ondervraagden beoordeelt de effectiviteit als goed, 10% vindt de effectiviteit wisselend. Van de groep die bekend is met osteopathie beoordeelt 20% de effectiviteit als goed en 12% als wisselend. Voor degenen die in de praktijk osteopathie adviseren, liggen de percentages heel anders: 42% beoordeelt de effectiviteit als goed, 25% als wisselend en 17% als slecht.

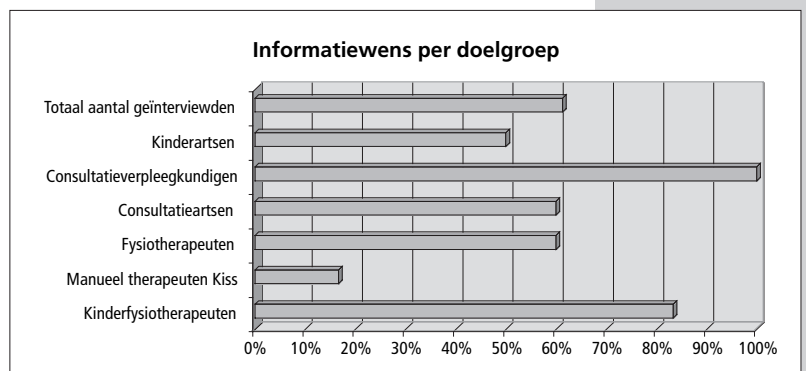
Informatievoorziening

61% van alle ondervraagden wil meer informatie over osteopathie ontvangen. De onderverdeling per doelgroep ziet er als volgt uit: (zie grafiek 2).

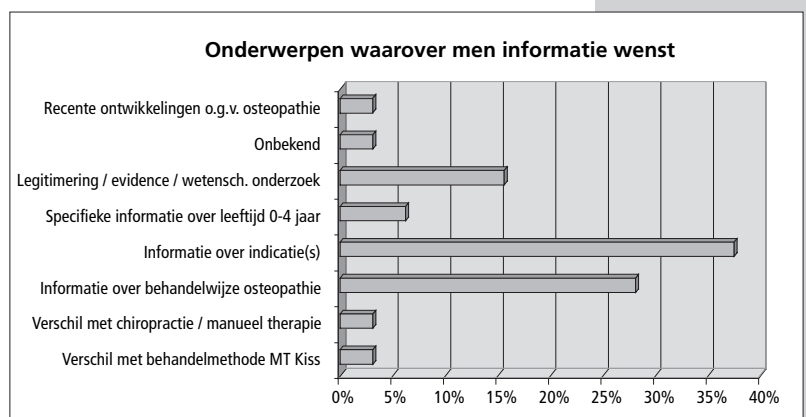
Omdat er op deze vraag door één persoon meerdere antwoorden gegeven konden worden, is het genoemde per-

▲ Grafiek 1

▲ Grafiek 2

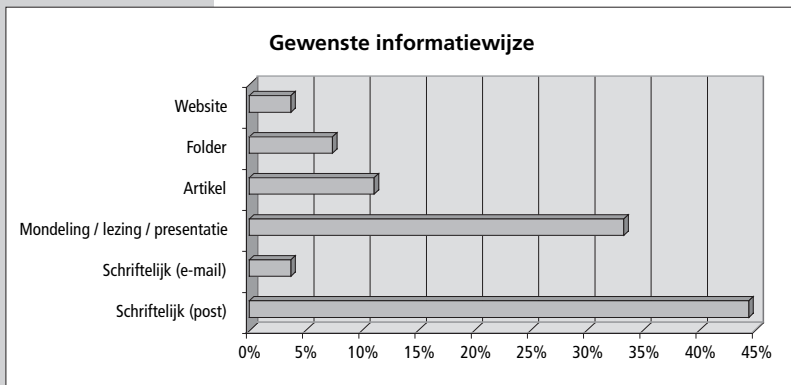
▲ Grafiek 3

Opvallend is dat alleen de consultatieartsen (75%), de manueel therapeuten (50%) en fysiotherapeuten (17%) interesse hebben in legitimering / evidence / wetenschappelijk onderzoek. De overige doelgroepen vragen hier niet om.

Voor wat betreft de manier waarop men informatie wenst

Onderzoek naar bekendheid osteopathie

te ontvangen springen er 2 uit, schriftelijk (post) en mondeling lezing presentatie:

Discussie

Zoals eerder vermeld deden de huisartsen niet mee aan het onderzoek. Redenen: geen tijd, in de praktijk een afspraak om aan dergelijke afspraken niet mee te doen. Deze beroepsgroep wordt momenteel zwaar belast: men heeft het erg druk terwijl de inkomsten teruglopen. Toch is deze beroepsgroep wel belangrijk als adviseur voor osteopathie. Ouders gaan vaak in eerste instantie met de klacht naar de huisarts, die een doorverwijzing of advies geeft voor verdere behandeling.

>> *Huisartsen zouden op een voor hen snelle en gemakkelijke manier geïnformeerd moeten worden over osteopathie. Bijvoorbeeld door een artikel in een tijdschrift (groot bereik, wel risico dat men het artikel niet volledig leest) of door middel van een lezing tijdens een congres (laag bereik, maar degenen die aanwezig zijn hebben wel echt interesse en zullen tijdens de lezing niet afhaken).*

Wat betreft de kenmerken van osteopathie die genoemd worden zou je over de grote lijn kunnen concluderen dat het beeld van de ondervraagden vrij redelijk is. Mobiliseren, totaliteit, viscerale technieken, weinig behandelingen worden genoemd. Er worden echter ook kenmerken genoemd zoals: vorm van MT, of gericht op nek en hoofd. Dit is natuurlijk een erg beperkt en onvolledig beeld.

Veel ondervraagden zijn bekend met osteopathie en indicaties, er is wel verschil binnen de beroepsgroepen. Ondanks het feit dat veel ondervraagden bekend zijn met osteopathie, is het percentage dat daadwerkelijk osteopathie adviseert laag (39%) (en als ze adviseren, slechts voor een klein aantal relevante indicaties).

Als belangrijke redenen hiervoor worden genoemd:

- Onvoldoende bekend met osteopathie >> *dit kan men oplossen door behandelaars te informeren over behandelwijze en indicaties.*

- Onvoldoende geloof in osteopathie, behoefte aan wetenschappelijk onderzoek >> *dit kan men oplossen door behandelaars te informeren over effectiviteit, liefst aangevuld door wetenschappelijk onderzoek.*
- Daarnaast is er weinig 'professionele' terugkoppeling van de osteopaat naar degene die geadviseerd heeft >> *hoewel arbeidsintensief, zou terugkoppeling over de effectiviteit naar de adviseur kunnen helpen om zijn geloof in de behandeling te sterken.*
- Ouders blijken een belangrijke aanvrager te zijn van osteopathie >> *hoe meer ouders bekend met de behandelvorm, indicaties en effecten, hoe meer aanvragen. Hiertoe zou men artikelen kunnen plaatsen (in 'leentaal' in specifieke tijdschriften voor ouders van jonge kinderen).*

Van de grote groep behandelaars die bekend is met osteopathie, adviseert ongeveer de helft nooit naar een osteopaat. En als ze adviseren, slechts voor een klein aantal relevante indicaties.

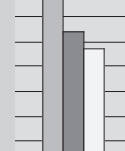
>> *Daarom zou het kunnen helpen om meer uitleg te geven over behandelwijze, indicaties en effectiviteit. Meer kennis op die gebieden kunnen mogelijk het adviesgedrag stimuleren.*

Van alle ondervraagden die bekend zijn met osteopathie weet meer dan de helft niet hoe het met de effectiviteit van osteopathie staat. Een derde beoordeelt de effectiviteit goed of wisselend.

Echter, voor degenen die osteopathie in de praktijk daadwerkelijk adviseren, beoordeelt bijna tweederde de effectiviteit als goed of wisselend. >> *Van deze 'tevreden adviseurs' zou men in de communicatie gebruik kunnen maken, bijv. door middel van testimonials.*

De indicaties die genoemd worden bij zowel bekendheid als het adviesgedrag zijn over het algemeen goed omschreven. Er zitten geen indicaties bij die niet voor osteopathie in aanmerking komen. Opvallend is dat er van de groep longaandoeningen, eczeem, en allergieën geen melding wordt gemaakt. Ook leerproblemen worden niet genoemd.

Een groot aantal ondervraagden wenst informatie te ontvangen over osteopathie. De doelgroep 'manueel therapeuten Kiss' onderscheidt zich hierin; slechts 17% wenst meer informatie te ontvangen over osteopathie. Als belangrijkste kenmerken noemt deze groep 'via organen / viscerale technieken' 'benadering totaliteit' en 'vorm van manuele therapie'. Het zou kunnen dat deze doelgroep zich 'bedreigd' voelt door het vak osteopathie. Het lijkt in ieder geval of ze er niet voor open staan. Bovendien kan

meewegen dat zij tevreden zijn over vaak voorkomende de samenwerking met de kinderfysiotherapeuten. >> *Voor de groep manueel therapeuten Kiss kan het belangrijk zijn om in de communicatie de nadruk te leggen op het onderscheid in indicaties ten opzichte van osteopathie, waardoor de bedreiging mogelijk weggenomen kan worden.*

De meest genoemde manieren waarop men geïnformeerd wil worden, zijn: 'schriftelijk (post)' en 'mondeling / lezing / presentatie'. Men wil op een eenvoudige, weinig tijdrovende manier geïnformeerd worden. Men gaf aan om na de eerste informatie zelf de keus te maken voor evt. verdere verdieping.

Voordeel schriftelijk (post):

- Groot bereik in de doelgroep
- Eenduidige informatieoverdracht: mogelijkheid om door middel van een mailing opgesteld door een projectgroep osteopaten het woord te voeren voor alle osteopaten
- De verzender bepaalt zelf het moment van de informatieoverdracht, de ontvanger kan het lezen als men er tijd voor heeft
- Kan gesegmenteerd worden gedaan; mogelijkheid om informatie specifiek af te stemmen op de doelgroep
- Er kan worden verwezen naar ander media bijv. een website
- Mogelijkheid om bijlagen (bijv. wetenschappelijk onderzoek) mee te sturen

Nadeel schriftelijk (post):

- geen persoonlijke toelichting mogelijk in geval van onduidelijkheden of vragen
- risico dat men de informatie niet leest
- relatief duur
- moeilijk in te schatten of en waarover men verdieping van informatie wenst

Voordeel lezing / presentatie:

- Boodschap kan specifiek worden afgestemd op de doelgroep
- Informatie wordt direct opgenomen door alle aanwezigen
- Mogelijkheid tot nadere uitleg en het geven van antwoorden op vragen

Nadeel lezing / presentatie:

- Klein bereik in de doelgroep
- Moeilijk om bij congressen of vakbijeenkomsten binnen te komen ??
- Kost relatief veel tijd aan voorbereiding en uitvoering
- Kan alleen gedaan worden op het moment dat de doelgroep bij elkaar komt

Conclusie

Hoewel een relatief klein aantal participanten, biedt het onderzoek enig inzicht in de kennis van (para-)medici over het vak osteopathie, hun adviesgedrag, hun beoordeling van de effectiviteit en wens ten aanzien van geïnformeerd worden. Vanzelfsprekend zou aanvullend onderzoek (meer participanten en landelijk uitgevoerd) extra informatie kunnen geven.

Er zou vanuit de beroepsvereniging meer regionaal een 'projectgroep public relations', welke de landelijke commissie ondersteunt, samengesteld kunnen worden die zich gaat bezighouden met de uitwerking van een communicatieplan en operationeel plan. Eventueel ondersteund door een professionele marketeer.

Ook is het mogelijk om als individuele osteopaat gebruik te maken van de onderzoeksgegevens en -conclusies om het eigen lokale communicatiebeleid daar op af te stemmen.

Bij het opstellen van een communicatiebeleid lijkt het in verband met verschillen in de doelgroepen verstandig om de specifieke communicatie op de doelgroep af te stemmen. Ook zouden ouders van jonge kinderen als doelgroep kunnen worden geadviseerd.

Dankbetuiging

Met veel enthousiasme, kennis en inzicht heeft Janneke Hermans, marketeer, dit onderzoek begeleid. Met nog meer geduld heeft ze de telefonische enquête uitgevoerd, en de gegevens perfect verwerkt, waarvoor mijn grote dank!

Bron

Onderzoek naar de bekendheid van osteopathie, het adviesgedrag, de beoordeling van effectiviteit en gewenste informatievoorziening bij (para-)medische beroepsgroepen. Eindwerk voor de opleiding voor postgraduate opleiding osteopathie bij kinderen. Annemarie Lems D.O.-MRO.

Gezocht;

collega osteopaat m/v
Stuur je reactie naar; H.Makkink

Rozengracht 22
7201 JL Zutphen
Tel; 0575 513718
h.makkink@freeler.nl